

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

IX. An quid lumen gloriæ deferuiat Beatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

tioris ordinis. Præterea requiritur lumen ad proportionandum intellectum ex parte obiecti proxime determinantis potentiam ad obiectum percipiendum, ut sectione sequente dicemus.

204. Controuertunt Doctores, an hoc lumen sit per modum actus, an habitus? Affirmant aliqui esse per modum actus, seu specialis concursus, vel antecedentis motionis. Fundamentum, quia hoc sufficit ad saluandum Concilium, nam etiā actus eleuat intellectum formaliter ad videndum Deum. Communis tamen sententia est, esse per modum habitus, eo quod connaturalius est, ut potentia vitalis fiat intrinsecè potens ad eliciendos suos actus, per aliquid sibi intrinsecè inhærens: propterea enim dantur habitus infusi, ut intrinsecè proportionent potentias ad suos actus supernaturales eliciendos. Cæterum licet hæc sententia sit verior, non tamen puto eam esse à Concilio definitam: eo quod finis Concilij non fuit, dirimere controuersiam, quæ inter Theologos de lumine gloriæ tunc temporis agitabatur, sed solum damnare errorem Beguardorum, & Beguinarum asserentiū, quamlibet creaturam intellectualem in seipsa naturaliter beatam esse, eamque ad Deum videndum gloriæ lumine non egere. Ad quem errorem damnandum sufficit quodlibet lumen, etiam actuale, formaliter eleuans creaturam in Deum.

Concilium
Viennense.

Beguardi.
Beguinae.

SECTIO IX.

Ad quid lumen gloriæ deseruiat Beatis?

205. **P** R I M A sententia affirmat deserui-
re ad solum ornatum potentiae, est
Mayroni in 30. distin. 12. quæst. 2. Bassoli
dist. 14. q. 1. art. 1. Rubionis q. 2. Funda-
mentum est, quia sicut in patria manet chara-
cter ad solum ornatum animæ; ita infunditur
lumen gloriæ ad solum decorem potentiae.
Sed contrā, tum quia hæc sententia est contra
Scotū in 4. dist. 49. q. 11. §. Respon. ergo: tum
quia est contra Concilium Viennense supra
citatum ponens lumen ob indigentiam & ne-
cessitatem: tum quia, cum intellectus creatus
sit incōpletus ad actus supernaturales, non so-
lum eget lumine ad ornatum, sed etiam ad
complementum suæ virtutis, uti eget reliquis
habitibus infusis. Nec est par ratio de chara-
ctere, nam hic fuit in hac vita impressus, ut
morale principium sacrarum operationum; &
quia ex se indelebilis est, manet etiam in bea-
tis ad gloriam accidentalem, in signum per-
fectarum operationum, sicut in damnatis ad
pœnam accidentalem, & in ignominiam malè
functi ministerij.

Mayronus.
Bassolus.
Rubio.

Scotus.
Conc. Vien.

206. S E C U N D A sententia docet, deserui-
re ad recipiendam visionem. Est Richardi in
4. dist. 49. art. 3. q. 1. Maioris q. 4. Marfilij
in 3. q. 10. ar. 2. dubio incidente conclusione
1. Caiet. 1. p. q. 12. a. 5. §. circa primā consequen-

Richardus.
Maior.
Marfilij.
Caietanus.

tia. Valent. ibidem puncto 3. Gonsalez. disp.
27. sec. 2. Fundamentum est, quia aut lumen
non est productiuum visionis, cum non sit vi-
tale; atque adeo si requiritur, non requiritur
nisi ad recipiendam visionem: aut certè intel-
lectus non tantum est incompletus ad pro-
ducendam, sed etiam ad recipiendam visio-
nem, & consequenter quoad utrumque eget
compleri lumine. Vnde Concilium docet, a-
nimam egere lumine ad videndum: videre au-
tem utrumque essentialiter includit, & pro-
ducere & recipere visionem.

Gonsalez.
Valent.

207. Sed contrā, nam anima de se capax est
ad recipiendam quamcumque formam su-
pernaturalem, tanquam causa obedientialis
principalis: siquidem ad recipiendum non re-
quiritur, nisi ut de se sit subiectum aptum ad
sustentandum: quælibet autem substantia de
se apta est sustentare quodcumque accidens.
Confirmatur. Nam de facto per aduersarios
intellectus recipit lumen sine alia forma super-
naturali disponente. Nec valet, quod visio sit
ultimus terminus: nam sicut visio Dei est vlti-
mus terminus & perfectio in patria, ita gratia
habitualis est vltimus terminus & perfectio in
via: sed hæc nullam per se requirit dispositio-
nem, ut constat in paruulis, in quibus absque
ulla præiua dispositione infunditur; ergo nec
illa in patria. Confirmatur, nam perfectior
forma est vnio hypostatica, quam visio beata;
sed hæc nullam postulat in subiecto disposi-
tionem, recipitur enim in nuda substantia hu-
manitatis, ut cum S. Thom. fatetur ipsemet
Caiet. 3. p. quæst. secunda, artic. decimo; ergo
nec illa.

S. Thomas.
Caietanus.

208. Ad fundamentum. Ratio discriminis
est, quia in recipiendo non debet subiectum
communicare formæ, nisi seipsum ut recepta-
culum: ad producendum verò effectum su-
pernaturalem debet potentia obedientialis
communicare aliquid perfectius se, quod,
cum ipsa non habeat in se, eget intrinsecò, vel
extrinsecò principio, ut compleatur & ad-
iuuetur ad talem effectum producendum.
Ad Concilium dico, non eodem modo il-
lud intelligendum esse de eleuatione acti-
ua, & passiva; sed de actiua, per qualitatem
superadditam; de passiva verò, per formam
indebitam: Nam etiam dicitur subiectum
eleuari, quando recipit formam indebitam
sibi.

209. T E R T I A sententia asserit, lumen
gloriæ in beatis exercere munus solius spe-
ciei intelligibilis, supplendo concursus ob-
iecti. Est aliquorum apud Bassolum in tertio
dist. 14. quæstione prima, articulo primo,
& Vasquez 1. p. Disputatione trigesima nona,
& quadragesima tertia, quam sic probat cap.
quinto, quotiescunque ad effectum influunt
plures causæ proximæ, assignari debet in effe-
ctu peculiaris ratio vnicuique causæ respon-
dens, alioqui frustra tales causæ ad talem effe-
ctum requirerentur: sed nulla ratio assignari
potest in actu visionis, quæ reduci non pos-
sit ad intellectum & lumen, quatenus habet
rationem speciei. Minor probatur, nam vita-

Bassolum.
Vasquez.

litas

litas reducitur ad intellectum; claritas & expressio quidditativa Dei ad lumen, ut habet rationem speciei; supernaturalitas ad idem, quatenus forma supernaturalis est: frustra igitur præter lumen, quatenus habet rationem speciei, requiritur aliud tenens se ex parte potentiae. Quod autem illud potius teneat se ex parte obiecti, quam potentiae, probat in fine capitis quarti, quia virtus, quam intellectus habet ad videndum Deum, non est instrumentalis, sed principalis, proinde non eget virtute superaddita, quæ illum perficiat & compleat in ratione potentiae, cum nulla virtute superaddita queat magis proportionari, quam sit ipsa suo nativo lumine proportionata. Solum igitur eget specie impressa Diuinæ essentiae, cum qua compleat integrum principium claræ visionis Dei.

Victoria.

210. Hæc sententia displicet primò: quia contra communem sententiam Thomistarum, vno excepto Victoria, admittit in sententia sancti Thomæ speciem impressam diuinæ essentiae. Secundò, quod præter speciem, nullam aliam admittit virtutem ex parte potentiae, contra eundem sanctum Thomam sæpe docentem, lumen gloriæ requiri ex parte potentiae, & habere rationem habitus roborantis potentiam. Vnde argumentor ratione, & primò quod lumen non sit species diuinæ essentiae, constat ex dictis; & confirmatur ad hominem: nam si Deus in rerum natura non existeret, adhuc vitalis speciei per ipsum representaretur eodem prorsus modo, quo representatur nunc; & beatus eodem modo foret beatus per notitiam, virtute ipsius speciei productam, ac est beatus nunc: hoc autem esse non potest, nisi species contineretur in esse intentionali, quidquid Deus ipse continet in esse reali, quod manifestam arguit infinitatem in specie, quam infinitatem ipse non admittit.

211. Secundò. Adhuc ea posita, intellectus creatus non esset completum principium ad intuendum Deum: siquidem ad intuendum obiectum non solum requiritur species intuitiva obiecti, sed etiam potentia completa: atqui intellectus creatus non est completa potentia ad intuendam Dei essentiam: ergo adhuc, posita specie diuinæ essentiae, ut ipsum ~~possit~~ intuitivè videre possit, compleri debet in ratione potentiae. Maior constat: Nam quotiescumque ad effectum per se requiruntur plures causæ, singulæ debent compleri in proprio genere; nec potest vna compleri per complementum alterius, quia quando causæ sunt heterogeneæ, quales sunt potentia & species in ordine ad cognitionem, non potest vna in suo genere compleri per aliam, quia vnaquæque completur complemento sibi proportionato: sed ad visionem Dei per se requiritur & species diuinæ essentiae, & potentia intellectiva: ergo utraque debet esse completa in suo genere. Minor in qua est difficultas, probatur primò, paritate aliorum habituum supernaturalium, qui formaliter dantur ad complendas poten-

tias in ratione potentiae, ut habitus fidei, spei, & charitatis: at non minus est incompletus intellectus ad eliciendam visionem Dei, quam ad eliciendum actum fidei, & voluntas ad eliciendum actum charitatis: ergo si ad eliciendos hos actus potentia indiget compleri in ratione potentiae, a fortiori indigebit compleri ad eliciendam visionem Dei.

212. D I C E S. Compleri intellectum in ratione potentiae supernaturalis ad visionem Dei per speciem ipsam supernaturalem diuinæ essentiae, quo pacto non completur ad eliciendum actum fidei intellectus, quia ad talem actum eliciendum, non infunditur species supernaturalis: nec etiam per eam completur voluntas ad eliciendum actum charitatis, quia ad nullum actum voluntatis effectivè concurrat obiectum. Sed contrà: tum quia, cum species sit causa diversi generis, non potest potentiam in ratione potentiae formaliter complere. Vnde, etiam posita specie supernaturali ad actum fidei, ut nonnulli putant, necessarius esset habitus ex parte potentiae. Tum quia repugnat, causam esse proximè completam in suo genere, & esse inferioris ordinis cum effectu à se producendo: sed visio Dei est ordinis supernaturalis, intellectus verò creatus ordinis naturalis: ergo. Minor constat, nam licet intellectus per speciem diuinæ essentiae fiat supernaturalis in ratione speciei, non tamen sit supernaturalis in ratione potentiae. Maior probatur: Nam totum complementum causæ est in ordine ad effectum producendum: repugnat autem, causam esse proximè completam in suo genere ad effectum producendum, & non esse in eodem ordine cum illo. Cuius ratio à priori est, quia causa proximè completa debet effectum à se producendum in suo saltem genere naturaliter continere; non potest autem in suo genere illum naturaliter continere, nisi sit eiusdem generis cum illo.

213. Tum quia nunquam instrumentum est completum in ratione instrumenti, nisi euehatur ad ordinem suæ causæ principalis; quia instrumentum connaturale, ut ex disputatis constat, debet esse in eodem ordine cum sua causa principali: sed intellectus ad producendam visionem Dei se habet ut instrumentum connaturale Dei; ergo euehi debet ad ordinem diuinum: non euehitur autem ad ordinem diuinum in ratione potentiae per solam speciem; nam tunc euehitur in ratione potentiae ad ordinem diuinum, quando in ratione potentiae formaliter participat ordinem intellectus diuini: non participat autem ordinem intellectus diuini in ratione potentiae formaliter, nisi per lumen intellectuale, tenens se ex parte potentiae, quia per illud formaliter assimilatur intellectui diuino, qui non solum est diuinus ratione essentiae, gerentis vicem obiecti, sed etiam ratione intellectus, habentis rationem potentiae: igitur quoad v-

tramque

trunque rationem debet intellectus creatus assimilari Deo causæ principali. Confirmatur, quia magis improporcionatus est intellectus creatus ad visionem Dei, quam oculus nocturnus ad visionem solis; sed hic non potest ad solem videndum eleuari per solam speciem solis, nisi etiam vigorétur in ratione potentie, ergo nec ille ad Deum intuendum per solam speciem diuinæ essentiae, nisi etiam roboretur in ratione potentiae.

Vasquez.

214. Ad fundamentum Vasquez, neganda est maior, si intelligatur de ratione peculiari formaliter diuersa: nam sæpe ad eandem rationem formalem integram plura requiruntur principia, vt ad eandem rationem formalem integram naturalitatis concurrunt agens principale, & instrumentum; potentia, & habitus naturalis; species impressa & potentia vitalis: ergo ad eandem rationem formalem integram supernaturalitatis concurrere possunt lumen & species, illud ex parte potentie, hæc ex parte obiecti: nam tam vitalitas respondens intellectui, quam expressio & intuitio obiecti, respondens speciei, debet esse supernaturalis: sicut tam vitalitas visionis corporeæ, respondens potentiae, quam expressio & intuitio obiecti, respondens speciei, debet esse naturalis. Cōcedenda verò est maior de ratione formali, si intelligatur partialiter tantum distincta. Cuius ratio est, quia vtrique causa partialis, vt sit completa, debet esse in eodem ordine cum effectu producendo. Vnde negandum est, intellectum creatum esse completum principium elicitiuum visionis Dei, sine lumine, tenente se ex parte potentie: nam licet per illud non compleatur in ratione vitalis, completur tamen in ratione productiui, quod essentialiter includitur in ratione perceptiui.

Thomista.

215. QUARTA sententia communis Thomistarum docet lumen gloriæ, duo in mentibus beatorum præstare; alterum complere simul cum intellectu beati principium productiui visionis; alterum disponere intellectum eorundem ad recipiendam essentiam diuinam; per modum speciei intelligibilis, vltimò determinantis ad actum visionis Dei. Prima pars constat. Secunda probatur, quoniam ad actum visionis gloriose duo concurrunt, sufficiens virtus ex parte potentie, & species ex parte obiecti: sed virtus præsupponitur ad speciem, vt determinabile ad determinatum: igitur lumen complendo intellectum in ratione potentie, simul disponit illum ad recipiendam diuinam essentiam in ratione speciei intelligibilis, quæ vltimò determinet potentiam ad visionem Dei iuxta perfectionem luminis.

S. Thomas.

216. Sed contra hanc secundam partem: nam vel lumen disponit ad recipiendam essentiam Dei, vt supplet vicem speciei impressæ, quæ sit principium speciei expressæ; at hoc impossibile est, vt conitatur ex disputatis sec. 3. & 4. de natura speciei expressæ, & impressæ, & apertè negat S. Thomas 1. p. qu. 12. ar. 5. ad secundum, vbi docet, lumen istud non requiri ad videndam Dei essentiam, vt simili-

tudinem, in qua Deus videatur, sed vt perfectionem intellectus, ipsum confortantem ad Deum videndum: vel quæ sit proxima causa notitiæ, qua Deus immediatè videatur in seipso; & hoc melius, & connaturalius refundi potest in lumen, vt mox constabit.

Sententia Authoris.

217. QUINTA igitur & mea sententia est, lumen gloriæ hæc tria in intellectu beatorum præstare, primum complet intellectum in ratione potentie productiue visionis Dei, Secundò determinat ex parte obiecti ad immediatam notitiam Dei, vt obiecti primarij. Tertiò, supplet speciem impressam harum, vel illarum creaturarum, vt obiecti secundarij connexi cum primario, tamquam effectus cum causa. Fundamentum est, quia lumen gloriæ est perfecta participatio luminis increati: sed lumen increatum hæc omnia præstat in intellectu diuino: igitur & lumen creatum in intellectu beatorum, vt est perfecta participatio illius. Minor patet, quia lumen increatum non modò tenet se ex parte intellectus diuini intelligentis, sed etiam ex parte obiecti intelligibilis, tum primarij suæ essentiae, tum secundarij creaturarum. Est enim hæc triplex perfectio debita lumini increato, quatenus est adæquata proprietati essentie diuine, quæ non minùs est sui & aliorum intelligibilis, quam intellectiua. Maior verò probatur, nam lumen debet ab intellectu creato participari secundum omnem perfectionem, quia intellectus creatus eget, & lumen ipsum est connaturaliter participatiuum: atqui intellectus creatus non solum eget lumine, vt principio ex parte potentie, sed etiam vt proximè determinatiuo ex parte obiecti, tam primarij, quam secundarij, & lumen est vtriusque perfectionis connaturaliter participatiuum: ergo. Maior cum Consequentiâ elucet. Minor quoad priorem partem constat ex dictis: quoad posteriorem verò probatur primo, quoniam nulla est implicantiâ, vt lumen creatum quoad vtramque perfectionem participet lumen increatum, & quoad rationem intellectiui, & quoad rationem intelligibilis: Sicut enim visio ipsa beata participat vtramque perfectionem à visione increata, & claræ intellectiōis, & obiecti intelligibilis, quatenus est & vitalis tendentiâ ad primarium, & species expressa secundarij: ita non implicat principium participans vtramque perfectionem in ordine ad eandem visionem.

218. Secundò probatur à pari: nam intellectus Angelicus, quia est adæquata proprietas, & accidentaliter participatio suæmet substantiæ quæ non minùs est intelligibilis, quam radicaliter intellectiua, non solum est formaliter intellectiua, sed etiam formaliter intelligibilis respectu suæ propriæ substantiæ, adeo vt ad intelligendam propriam substantiam non eget intellectus angelicus specie, aut peculiari concursu obiectiui proprio sub-

stantiæ,

stantiæ, sed seipso sit vltimò determinatus, & per modum intellectiui, & per modum intelligibilis ad propriam substantiam intelligendam, vt sequenti tomo ostendemus, ergo dabilis est accidentalis participatio diuinæ substantiæ, quæ respectu eiusdem non modò sit intellectiua, sed etiam intelligibilis, ita vt sine peculiari concursu obiectiui diuinæ substantiæ intellectum beati vltimò determinet ad claram visionem eiusdem. Cæterum, quia lumen gloriæ non participat perfectam similitudinem intelligibilem diuinæ essentiæ, participat autem perfectam similitudinem intelligibilem creaturarum, non est respectu diuinæ essentiæ species intelligibilis, sed tantum habitus immediatè determinans intellectum beati ad Deum intuendum; est autem species respectu creaturarum, quarum intelligibilitatem perfectè continet in actu primo.

Richardus. 219. Hanc sententiam colligo tum ex

Rich. in 4. distinct. 49. articulo tertio, quæstione prima, ad secundum, vbi lumen vocat speciem, & Dei similitudinem: tum ex S. Thoma 1. p. quæstione duodecima, articulo quinto & tertio, contra Gent. cap. 53. vbi lumen appellat Dei similitudinem & augmentum virtutis intellectiue. Est enim Dei similitudo, quia intellectum determinat ad visionem Dei. Est augmentum virtutis intellectiue, quia potentiam complet in ratione potentia.

S. Thomas. 220. Cæterum cum S. Thomas docet, lumen intellectum disponere ad recipiendam diuinam essentiam per modum speciei intelligibilis, intelligit de specie expressa, sæpe enim docet, diuinam essentiam in visione beata supplere vicem verbi & speciei expressæ, immediatè terminantis notitiam beati. Nec obstat, quòd 3. contra Gent. cap. 51. & q. 8. de verit. articulo primo, affirmet, diuinam essentiam esse quod & quo videtur: nam id dixit ad excludendum ab intellectu beatorum verbum creatum, cuius vicem gerit ipsa Dei essentia, quatenus ipsa videtur in seipsa, nullaque alia mediante obiectiua similitudine est ratio, qua in seipsa immediatè videtur.

221. Obijcies. 1. Ad notitiam, præsertim intuitiuam obiecti, necessariò requiritur concursus obiecti: ex cognoscente enim & cognito, teste Augustino 9. de Trin. cap. vltimo, paritur notitia. Secundò, superfluum est determinatiuum ex parte obiecti, vbi adest obiectum per seipsum intelligibile, & intimè vnitum potentia. Assumptum probo, nam determinatiuum ex parte obiecti instituitur loco obiecti: ergo quando obiectum est præsens, per seipsum intelligibile, & intimè vnitum potentia, superfluum est omne aliud determinatiuum. Confirmatur, quia connaturalius est, vt obiectum per seipsum determinet potentiam, quàm per aliud à se distinctum. Antecedens probatur, tum quia concursus obiectiui est propter terminatiuum: sed terminatiuus est proprius obiecti: ergo & obiectiuius. Tum quia concursus ob-

iectiuius est à virtute determinatiua, quam habet obiectum ad determinandam potentiam cognoscitiuam ad notitiam sui: atqui hæc virtus est propria obiecti, à qua dicitur intelligibile: ergo & concursus à tali virtute promanans.

222. Resp. ad primum, concedo requiri concursum obiecti, vel alicuius participantis naturam obiecti: lumen autem gloriæ, etsi non sit ipsum obiectum, participat tamen naturam obiecti, tam primarij diuinæ essentiæ, quàm secundarij creaturarum, iuxta quam responsionem intelligendus est Augustinus. Ad secundum nego assumptum. Ad cuius probationem, nego consequentiam; nam esto substituatur loco obiecti non tamen eo presente est superfluum, quia requiritur, vt connaturalius compleat potentiam ad obiectum cognoscendum. Quare negandum est, obiectum connaturalius per seipsum, quàm per aliquid à se distinctum potentiam ad sui notitiam determininare: quia ille modus est connaturalior, qui magis perficit ab intrinseco potentiam, penes quam attendenda est connaturalitas operandi.

223. Ad primam probationem confirmationis concedo, concursum obiectiuium esse propter terminatiuum, & terminatiuum esse proprium obiecti, nego tamen, obiectiuium esse obiecti tantum proprium, nisi originaliter seu radicaliter. Ratio discriminis est, quia concursus terminatiuus est in genere causæ formalis, quod non potest alteri communicari: obiectiuius verò est in genere causæ efficientis, quod communicabile est alteri, etiam connaturaliter.

224. Ad secundam distinguenda est minor iuxta distinctionem datam; est propria obiecti originaliter & radicaliter, concedo; formaliter & participatiue, nego: nam formaliter & participatiue potest esse propria alterius ab obiecto, vt constat de specie impressa, cuius proprium est, determinare potentiam ad cognitionem obiecti, cuius est vicaria.

SECTIO X.

Quo pacto intellectus beati ad visionem Dei concurrat?

225. Hæc sunt duæ controuersia; altera, an intellectus creatus ad visionem concurrat actiue? altera, an vt causa principalis? Quoad priorem.

226. PRIMA sententia negans. Est Nominales. Nominales. Est Rubionis in 3. dist. 14. q. 2. §. Ad Rubio. cuius euidentiam. Fundamentum est, quia præmiu debet esse totaliter à præmiante, alioqui qua parte esset à recipiente, non esset præmiu; quia præmiu est donum præmiantis: sed visio Dei est præmiu beatorum, quòd illis datur pro mensura meritorum; ergo totaliter est à Deo, nò eo agentibus beatis. Confirmatur: